

Nr. 04/09

Komente dhe Qëndrimet e IRDK mbi Strategjinë për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Republikën e Kosovës 2009-2015

HYRJE

Iniciativa e Re Demokratike e Kosovës (IRDK) është parti politike, deri me tani e vetme, e cila udhëhiqet nga egjiptianet e Kosovës dhe është e përkushtuar në mbrojtjen e interesave, promovimin e vlerave dhe avancimin e pozitës së egjiptianëve të Kosovës. IRDK është themeluar në mars të vitit 2001 dhe njeri prej qëllimeve themelore ishte mbrojtja, promovimi dhe avancimi i çështjes së identitetit etnik të Egjiptianëve të Kosovës. IRDK dhe përfaqësuesit e saj janë të vetmit përfaqësues legjitim të komunitetit egjiptian të Kosovës pasi që në të gjitha zgjedhjet e mbajtura pas vitit 2001 kanë marrë votëbesimin në nivelin lokal dhe qendror. Komuniteti egjiptian i Kosovës përfaqësohet në Kuvendin e Kosovës dhe në tri Kuvendet Komunale të Kosovës (Gjakovë, Pejë dhe Istog).

Përpos mbrojtjes, promovimit dhe avancimit të çështjes së identitetit etnik të komunitetit egjiptian në Kosovë, IRDK është shumë mirë e njohur me pozitën e këtij komuniteti në shoqërinë e Kosovës. IRDK është e vetëdijshme se komuniteti egjiptian i Kosovës nuk ndodhet në pozitën e merituar në shoqërinë e Kosovës dhe ne jemi shumë të përkushtuar që ky komunitet të arrijë në pozitën meritore në shoqërinë e Kosovës.

Ne jemi shumë mirënjohës institucioneve vendore dhe ndërkombëtare për interesimin e shprehur që pozita e egjiptianëve të Kosovës të ndryshohen në mënyrë që edhe ky komunitet të jetoj me dinjitet dhe i barabartë me komunitetet tjera në Kosovë por ne i kundërshtojmë ashpër të gjitha përpjekjet e institucioneve vendore dhe ndërkombëtare për cenimin e identitetit etnik në emër të “integritit” të këtij komuniteti.

Strategjinë e Qeverisë së Kosovës për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Republikën e Kosovës 2009-2015, që në fillim të hartimit të saj e ka cenuar identitetin etnik të egjiptianëve të Kosovës dhe për këtë arsye nuk kemi marrë pjesë në hartimin e këtij dokumenti. Kjo strategji tani e shpallur e përfunduar paraqet një dokument bosh i cili është i pa zbatueshëm dhe jemi plotësisht të vetëdijshëm se ky dokument do të shërbej Qeverisë së Kosovës vetëm si arsyetim se ne kemi strategji për këto komunitete por na mungojnë vetëm fondet.

Kryesia e IRDK-së e ka shqyrtuar strategjinë dhe ka vendosur që të kundërshtojnë këtë dokument përmes nënshkrimit të një peticioni.

Mangësitë e Strategjisë për Integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian në Republikën e Kosovës 2009-2015

I. Cenimi i identitetit etnik

Edhe pse dokumenti quhet Strategjia për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian, kjo strategji është hartuar vetëm për një komunitet dhe vetëm simbolikisht janë cituar këto komunitete që ka ndikuar në rritjen e volumit të këtij dokumenti, ndërsa kryekëput kjo strategji i dedikohet komunitetit rom të Kosovës. Në asnjë rast në këtë dokument nuk janë theksuar veçoritë dhe dallimet në mes të këtyre komuniteteve dhe gjithmonë janë evidentuar problemet e romëve.

Të gjitha shifrat dhe referencat tjera mbi gjendjen e këtyre komuniteteve janë dhënë si numri ose përqindja e komuniteteve romë, ashkali dhe egjiptian ndërsa është dhënë një shifër e vetme duke mos qartësuar se sa janë romë sa ashkali dhe sa egjiptian (p.sh. Tabelat në faqe 8 dhe 9).

Në të gjitha referencat e këtij dokumenti kinse për komunitetet romë, ashkali dhe egjiptian kemi vetëm një shifër, vetëm një përqindje, vetëm një masë për veprim, vetëm një konkluzion, vetëm një rekomandim dhe askund nuk gjendet diçka e ndarë për secilin komunitet. Ky dokument na thotë se:

- secili rom është edhe rom edhe ashkali edhe egjiptian
- secili ashkali është edhe rom edhe ashkali edhe egjiptian
- secili egjiptian është edhe rom edhe ashkali edhe egjiptian

Ne jemi shumë të vetëdijshëm se egjiptianet e Kosovës kanë shumë probleme të njëjta çfarë i kanë edhe romët e Kosovës ose shqiptaret e Kosovës ose boshnjaket e Kosovës etj. Ngjyra, problemet në arsim, problemet me varfëri, problemet në infrastrukturë dhe probleme tjera nuk mund të mohohen se nuk janë probleme edhe të egjiptianeve edhe të romëve edhe të ashkalive por dallimet etnike, gjuhësore, kulturore, sociale etj. në mes të romëve në njërën anë dhe egjiptianeve dhe ashkalive në anën tjetër bëjnë që këto probleme të mos zgjidhen me të njëjtin shabllon.

II. Përmbajtja e dokumentit

Përmbajtja e këtij dokumenti është deklaratë e cila përmban:

- **konstatime për problemet faktike të “komuniteteve” në mënyrë jo të kompletuar**

Të dhënat të cilave iu referohen gjatë konstatimit të gjendjes se “komuniteteve” janë jo burimore dhe iu referohen burimeve të organizatave ndërkombëtare si:

- o UNDP,
- o Instituti për Shoqëri të Hapur, Programi për Përkrahjen e Edukimit, Monitorimi i Edukimit të Romëve,
- o Instituti për Shoqëri të Hapur, Programi për Shëndetin Publik, Lista e Fakteve për Shëndetin Publik: Të Lënë Pas Dore: Romët dhe Qasje në Kujdesin Shëndetësor në Evropën Lindore dhe Juglindore
- o Këshillit të Evropës
- o UNHCR
- o OSCE etj.

Konstatimet për gjendjen e “komuniteteve” më së shumti janë marrë nga shënimet e UNDP dhe në një fusnotë (faqe 61) thuhet: “UNDP, Fytyrat e Varfërisë, Fytyrat e Shpresës. Bratisllavë 2005. Shumica e vendeve nuk i njohin ashkalijtë dhe egjiptasit si grupe të veçanta etnike. Prandaj, shumica e botimeve ndërkombëtare i përmendin vetëm romët, mirëpo kjo zakonisht i përfshin edhe ashkalijtë dhe egjiptasit”.

Shumica e konstatimeve janë bazuar në raportet e organizatave të lartshënuara të cilat janë raporte për romët e Evropës, romët e Evropës Juglindore ose romët e regionit.

- **vargun e premtimeve jo reale për zgjidhjen e problemeve**

Masat e parapara për zgjidhjen e problemeve janë një varg premtimesh të cilat i përngjajnë shumë premtimeve në fushata zgjedhore, dhe është koleksion i kopjeve të strategjive për integrimin e romëve në Evropën Qendrore dhe Juglindore dhe varg i dëshirave të përpiluesve të dokumentit.

Në masat e parapara në dokument për zgjidhjen e njërit prej problemeve kryesore të komunitetit egjiptian dhe komuniteteve tjera, problemin e punësimit, në një pasues thuhet se *“Ministria e Financave dhe Ekonomisë në bashkëpunim me donatorët dhe institucionet relevante financiare do të zbatojë masa që inkurajojnë vetëpunësimin e familjeve romë, ashklike dhe egjiptase.”*, ndërsa askund në dokument nuk janë përmendur se cilat masa do të zbatohen për këtë problem.

Ky dokument i shtron detyra Qeverisë së Kosovës duke supozuar se në Qeveri funksion gjithçka në mënyrë perfekte dhe nuk është marrë parasysh fakti se Qeveria e Kosovës ka marrë kompetencat sipas kushtetutës së Republikës së Kosovës në pjesën e dytë të vitit 2008. Dokumenti të lenë përshtypjen që e tërë Qeveria e Kosovës do të koncentrohen në zgjidhjen e problemeve të identifikuar dhe nuk është marrë parasysh fakti se problemet e identifikuar nuk janë probleme të vetëm komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian dhe fakti se pa një rritje të përgjithshme ekonomike nuk ka asnjë mundësi për zgjidhjen e shumicës së problemeve të identifikuar.

Në dokument është paraparë intervenime në legjislacion, krijimi i strategjive lokale për integrimin e këtyre komuniteteve dhe krijimin e mekanizmave për implementimin e kësaj strategjie. Intervenime në legjislacion mund të behën dhe mund të krijohen mekanizma por me siguri këto mekanizma do të jenë jo funksional pasi që praktika ka treguar se mekanizmat ekzistues si Ministria për Kthim dhe Komunitete, Zyret Komunale për Komunitete, Komitetet për Komunitete janë jo funksional, edhe pse ka vite që janë krijuar, pasi që përgjegjësit për funksionimin e këtyre mekanizmave nuk janë të përkushtuar që ato të funksionojnë dhe presin që ende ato të funksionojnë përmes mekanizmave ndërkombëtar.

III. Zbatimi i strategjisë

Strategjia për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian në Republikën e Kosovës 2009-2015 është dokument i cili nuk është iniciuar dhe nuk është hartuar nga Qeveria e Kosovës por vetëm është përkrahur. Kjo strategji është iniciuar, financuar dhe hartuar nga KFOS, OSBE, UNDP, Këshilli i Evropës dhe lobi rom i cili vepron në Perëndim. Kontributi dhe pjesëmarrja e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian ka qenë vetëm simbolike ndërsa përfaqësuesit legjitim të komunitetit egjiptian nuk kanë marrë pjesë në hartimin e kësaj strategjie me përjashtim të ashtuquajturës shoqëri civile e cila nuk përfaqëson komunitetin egjiptian por individët që udhëheqin këto OJQ për interesa të ngushta personale.

Me gjithë të metat e dokumentit kjo strategji nuk do të zbatohet për shkak se:

- o Dokumenti nuk është iniciuar dhe hartuar nga Qeveria e Kosovës ndërsa pritet që të zbatohet nga Ministria për Kthim dhe Komunitete dhe siç thuhet nga Ministritë tjera të linjës, agjensionet dhe shoqëria civile. Pastaj është e njohur se Ministria për Kthim dhe Komunitete është njëra prej Ministrive më kaotike dhe shquhet për mos efikasitet, keqpërdorime dhe keq menaxhim. Kjo ministri e cila është vetëm simbolike për shkak të emrit të cilin e mbanë është shembulli më i keq i funksionimit të Qeverisë së Kosovës dhe me problemet e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptianë asnjëherë nuk është marrë
- o Dokumenti është strategji për integrimin e romëve pasi që aty shtjellohen problemet që përmbajnë vetëm specifikat e romëve. IRDK do të mbështetë në praktikë zbatimin e kësaj strategjie vetëm si strategji për integrimin e romëve por jo edhe të egjiptianeve, për shkak se IRDK konsideron se egjiptianët nuk mund të integrohen duke u shndërruar në rom. IRDK nuk është kundër integritit të romëve se solidarizohet në zgjidhjen e problemeve të tyre.

Qëndrimet e IRDK-së lidhur me Strategjinë për Integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian në Republikën e Kosovës 2009-2015

1. Strategjia për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Republikën e Kosovës 2009-2015 cenon ashpër identitetin etnik të Egjiptianeve të Kosovës.
2. Përmbajtja e strategjisë nuk parasheh integrimin e tri komuniteteve me specifika të veçanta por integrimin e tri komuniteteve që nuk dallohen nga njëra tjetra.
3. Për zgjidhjen e të gjitha problemeve të identifikuarra për tri komunitetet parashihet një shabllon.
4. Strategjia është model i strategjive për integrimin e romëve në shtetet e Evropiane (Çeki, Sllovaki, Rumani etj.) dhe nuk përputhet me specifikat e komuniteteve, për të cilat është hartuar kjo strategji.
5. Strategjia nuk do të zbatohet shkak se:
 - o përmbajtja e saj është komplekse dhe abstrakte
 - o nuk është iniciuar dhe hartuar nga institucionet që pritet të zbatojnë
 - o në 6 vitet e ardhshme Qeveria e Kosovës, e cila duhet zbatuar këtë dokument, do të ballafaqohet me shtet ndërtimin prandaj nuk do të jetë prioritet integrimi i këtyre komuniteteve
6. IRDK e konsideron këtë dokument si Strategji për integrimin e komunitetit Romëve në Republikën e Kosovës 2009-2015
7. IRDK i rekomandon Qeverisë së Kosovës që për komunitetin egjiptian të Kosovës në 6 vitet e ardhshme duhet të ndërmarr këto masa konkrete:
 - 1) Të sigurojë për çdo vit masa lehtësuese për pranimin e studenteve dhe nxënësve të shkollave të mesme të komunitetit egjiptian të cilët konkurrojnë në Universitetet dhe shkollat e mesme publike në Kosovë
 - 2) Të ndajë për çdo vit nga 50 bursa për studentet egjiptian më të dalluar të Universitetit publik dhe 200 bursa për nxënësit egjiptian më të dalluar të shkollave të mesme publike.
 - 3) Të punësoj për çdo vit nga 20 pjesëtarë të komunitetit egjiptian me përgatitje superiore dhe të mesme në cilësinë e shërbyesve civil
 - 4) Të punësoj për çdo vit nga 15 pjesëtar të komunitetit egjiptian me përgatitje superiore dhe të mesme në ndërmarrjet publike: 5 veta në PTK, 5 në KEK, 2 në Aeroportin e Prishtinës dhe 3 në Ndërmarrjet Publike Lokale të cilat ofrojnë shërbime të ujit të pijes dhe pastrimit.
 - 5) Të punësoj për çdo vit nga 5 pjesëtar të komunitetit egjiptian me përgatitje superiore dhe të mesme në dogana dhe 5 pjesëtar të komunitetit egjiptian me përgatitje superiore dhe të mesme në Policinë e Kosovës
 - 6) Të subvencionoj 5 ndërmarrje private për çdo vit për punësimin e 5 pjesëtareve të komunitetit egjiptian, me kohëzgjatje prej 24 muajve, të cilët posa i kanë përfunduar studimet në Universitetin Publik ose jashtë vendit
 - 7) Të shtroj për çdo vit nga 5 km asfalt në vendbanimet ku është i koncentruar komuniteti egjiptian
 - 8) Të ndërtoj për çdo vit nga 3 km kanalizim në vendbanimet ku është i koncentruar komuniteti egjiptian
 - 9) Të ndërtoj për çdo vit nga 5 km ujësjellës në vendbanimet ku është i koncentruar komuniteti egjiptian
 - 10) Të ndërtoj për çdo vit nga 5 trafostacione në vendbanimet ku është i koncentruar komuniteti egjiptian
 - 11) Të krijohen lehtësira për legalizimin e vendbanimeve jo formale në të cilat janë koncentruar komuniteti egjiptian.
 - 12) Të krijohet fondi i Qeverisë së Kosovës për ndërtimin e shtëpive dhe infrastrukturës përcjellëse për të gjithë ata që dëbohen me forcë nga Perëndimi e të cilët i kanë shtëpitë e rrënuara dhe të asistohen këto familje me nga 100 € në muaj në kohëzgjatje prej 1 viti.
8. IRDK i rekomandon Qeverisë së Republikës së Kosovës që për komunitetin egjiptian Strategjia për integrimin e komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptian të mos zbatohet fare por në vend të saj të zbatohen masat e përshkruara në pikën 7.

Kryetari i IRDK-së
Xhevdet Neziraj